

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

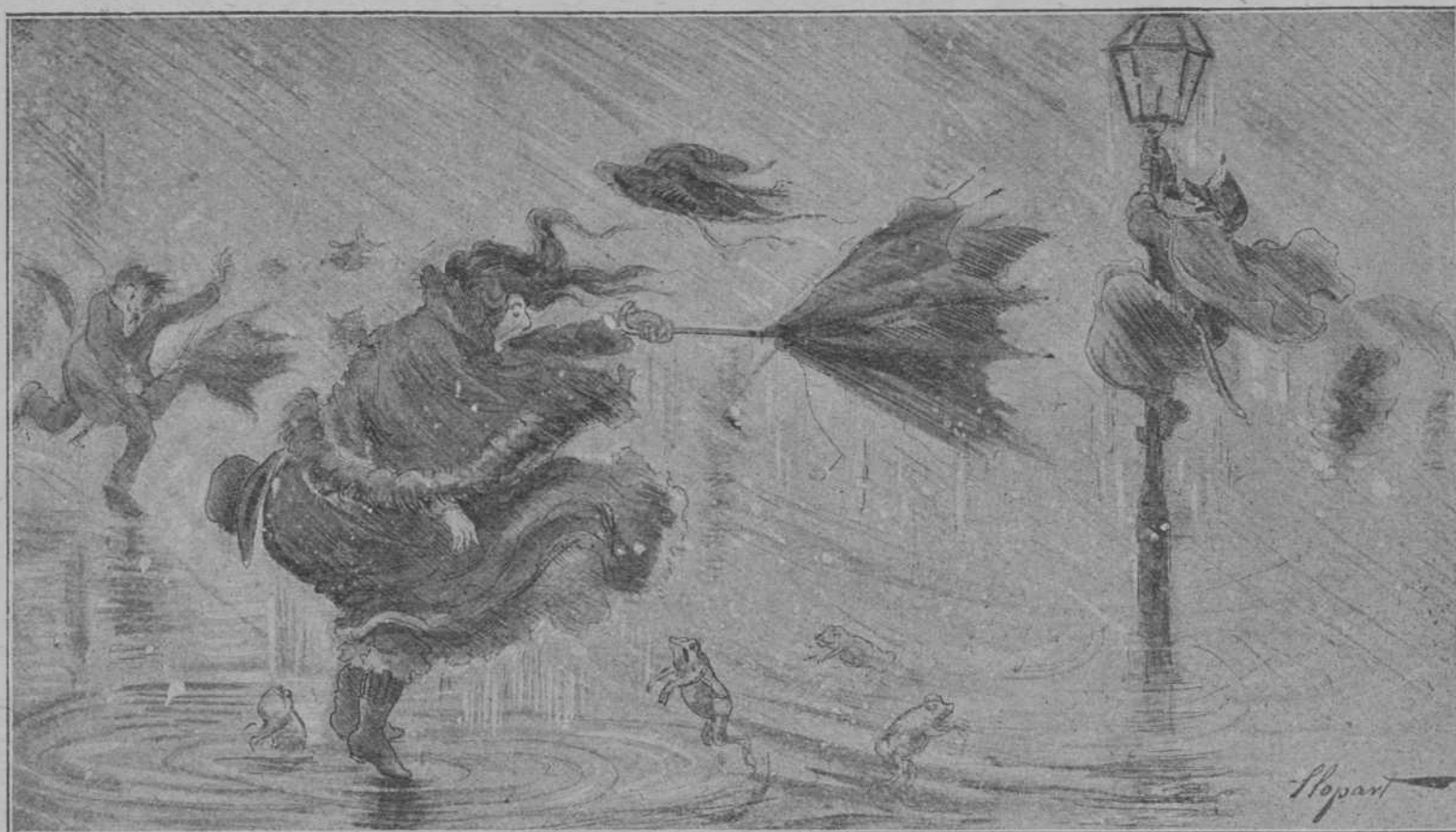
PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

INAUGURACIÓ

Serpentinas, dolls de víl... Aixó, senyors, significa que 'l Carnaval ja es aquí.

PLOVENT

La pluja, quan cau á temps,
es del pagés l'esperansa

y junt ab el vent, fomenta
la llibertat d'ensenyansa.

CRONICA

UN jove dels de cabellera á coll-y-bé y barret flonjo á tall de boer, al enterarse del accident ocorregut al *Circo Parish* de Madrid, ab la Miss del automóvil, deya:

—Vaja que la Mina Alix s'ha portat ben malament ab Barcelona.

—¿Y aixó?—vaig preguntar-li.

—Veurá, m'explicaré. Jo vaig alegrarme molt de que al venir á Espanya entrés per Barcelona. Al cap-de-vall, Barcelona es la primera ciutat de la Península, y en tot y per tot hem de tenir la preferencia. Pero si bé va pagarnos aquest tribut, en cambi no vá correspondre ab els barcelonins tot lo bé que debía.

—¿Per qué? ¿Qué va fer?

—No 'm preguntí qué va fer, sino qué va deixar de fer. Y ara li diré. Suposant que havia de caure y rompres la closca del cap ó desnucarse, 'm sembla á mí que bé valia la pena de que hagués caygut á Barcelona, en lloch de ferho á Madrid... Ja ho veu: en certa manera 'ns ha estafat. Aquest ditxós Madrid ho agabella tot. Primer, la subvenció dels dos milions de pessetas, ab l'excusa de donar treball als obrers sense feyna, com si á Barcelona no n'hi hagués tants ó més que allí que 's troban en el mateix cas. Y ara, per fi de festa, la gran sensació de la cayguda de Miss Alix, ab totas las sevas emocions consegüents... Aixó es intolerable.

—Home, no 's desconsoli,—li vaig dir.—Miss Alix, si bé s'ha badat el cap, encare no s'ha mort. Els metjes que l'assisteixen confían salvarla, dat cas que no sobrevingui la meningitis, de modo y manera que alló que semblava que havia de ser tant, al últim no será res. Es d'esperar, donchs, que quedi en perfecta *disponibilité* de tornar á Barcelona, no diré á rompres la crisma, perque com á protestant

no 'deu ser batejada, pero sí á ferse micas, qu' es lo que vosté desitja per la gloria y honor de Barcelona. ¿Sab qué faria jo en el cas de vosté? Reuniria á tots els companys de causa, y 'ls incitaria á trasmétreli un carinyós missatge en aquest sentit. Fassin'ho y 's cubrirán de gloria.

—Té molta rahó: avuy mateix posaré fil á l'aguella... Y encare que no logressim res, com may res hem lograt fent aquesta classe de papers, á lo menos Miss Alix veurá lo molt que 'ns interessém per ella, y veurá Madrid, al mateix temps, que nosaltres, en tots els cassos, estém sempre á la bretxa en defensa de nostras prerrogativas, á que 'ns dona dret la circumstancia de ser els cervells més ben organitzats d'Espanya.

* * *

L'espectacle *Hoopling the Hoop* es una de las infinitas varietats que ofereix la barbarie humana en materia de diversions. Perque hi ha una tendencia inevitable que mou á l'home á recrearse ab el perill. S'acut á veure certs exercicis no més que ab l'aliciet de presenciar una desgracia. Res tenen d'estétichs, no ofereixen á la vista ni molt menos á la inteligencia el més mínim atractiu... Pero ¿hi ha perill? Donchs ja hi ha emoció, ja hi ha interés, y allá s'hi aboca la multitut, com las moscas á la mel. El fré de la reflexió, en aquests cassos, deixa de funcionar. Aixís es, ha sigut y será sempre l'*Homo sapiens* de Linneo, el rey de la Creació, el bípedo domador de totas las forsas y energías de la Naturala.

Els espanyols tenim las corridas de toros. Son hermosas y atractivas per la gatzara qu' en ellas s'arma, per son llamant aspecte, per la llum, el color y la vida que las anima... Pero de tot aixó res ne faríam sense la segura efusió de sanch dels animals y la probable efusió de sanch humana. Las banyas afiladas com punyals, sempre frech á frech del cos dels lidiadors, es lo que constituheix l'interés suprem del espectacle. Suprimiu aquest perill, acoras-

NEVANT

Sí, la neu no fos tan freda
y un tingués un bon abrich,

tot aixó, germáns carfssims,
iqué 'n sería de bonich!

séu als caballs dels picadors, revestíu el cos dels toreros de un resguard que, sense privarlos el moviment airós, fassi impenetrable en ell la punta de las banyas, y no anirá un' ánima viventa á veure una corrida. Subsistirá la mateixa lidia, el mateix espectacle de la destresa del home burlant la forsa y 'l poder de un animal corpulent y excitat, pero hi faltará lo essencial: la brutalitat del perill. Y 'ls més calmosos, els més reflexius dirán:—Bah, no val la pena de anar á veure aqueixa ridícula parodia. Aixó no té lance.

Lo mateix passa en la major part dels exercicis acrobátichs. L'inglés que anava seguint á Leotard en totas las sevas excursions, doná la clau del interés especial que 'l movia.

—Pero ¿es possible—li preguntaren—qu' encare no n' estigui tip de véureli saltar els trapecis?

—No—va respondre—perque espero que 'l día menos pensat li falti la má y s' estrelli.

Els païssos civilisats ahont la lidia de toros no 's fa possible, no sé si perque las qualitats especials que han de tenir els toreros no son propias de totas las rasses, apelan á altres medis conformats ab els seus adelantós científichs. Y no tenen cap reparo en aplicar la ciencia á la barbarie.

Aixis es l' home fins en l' estat de superior cultura.

L' *Hoopling the Hoop* es un exercici que té per base la ponderació equilibrada de las forsas centrífuga y centrípeta. Ignoro si ha sigut inventat á Inglaterra ó als Estats Units; pero lo mateix té: es cosa de la rassa saxona. Son principal alicient estriba en el perill que arrostra 'l ser humá al llansarse per la pendent, ja en bicicleta, ja en automóvil y donar cap per avall la volta al anell. En aquest concepte es una suplantació de las corridas de toros. El públich acut á presenciariho no per lo que 'l experiment pugui tenir de interessant, sino per lo que té de perillós. Ab un aparato perfecte cap perill exis-

tiria; pero 'l fa imminent la més insignificant imprevisió: una pesa mal ajustada, un petit retrás en moure las agullas que obran y tancan las portellas pera donar pas al vehícul. La desgracia de Madrit s' atribuheix al cambi de un llistó, que com á nou no era prou llis y va mitigar l' impuls de velocitat del automóvil. La forsa de gravetat va predominar sobre la de impulsió, y Miss Alix y 'l vehícul varen caure desplomats, causant, segons diuheu, entre 'ls concurrents un gran esglay.

Es lo que no s' entén: que s' esglayi 'l públich. ¿Per ventura havia anat aquest á presenciariho l' espectacle per altre motiu que per la íntima fruició de presenciariho una desgracia?

Aixó no 's pot negar. O sino que 's fassi una proba. Disposis l' anell de la mort tal com se presenta, sense faltarihi ni sobrarhi res; pero ab l' única diferencia de sustituhir á Miss Alix per un maniquí... ¿Volen fer el favor de dirme qui en aquestas condicions anirá al teatro á presenciariho el funcionament de lo que haurá passat á ser una gran juguina de criatura?

Sols pel perill hi van els espectadors. Y si aquests, aixís com son bárbaros, siguessin lógichs, cada vegada que ocorregués una desgracia, haurían de ofegar ab els seus aplausos els crits de dolor y 'ls gémechs de la víctima.

P. DEL O.

GUSPIRAS

Mansoya una font
regalima perlas
que al caure damunt
d' un coixí d' arena
s' endinzan pels grans
y 's moren ó 's perden.

Encare l' horitzó resta

lluny del Sol, descolorit,
quan al treball m'encamino
cada jorn. Venen ab mí
las llampurnantas estrellas
qu'entatxonan l'infinit.

Sempre, sempre las mateixas;
sempre, cada dematí
desparraman la celistia
perque m'hi veji al eixir
y deixar sola, á mitj somni
la meva esposa en el llit.

¡Sempre!... La vostra constancia
deuria servir d'espill
á tants amichs de per riure
y á tants companys fementits.

J. COSTA POMÉS

EL TORMENT DEL «CANJE»

¿No saben qué es?

Es una endiablada maniobra, inventada, com casi totas las cosas dolentas, pel govern espanyol.

Ara 'ls ho explicaré. Ja veuran qu' es divertit.

Un día, per fas ó per nefas, necessitan vostés recorre á una autoritat qualsevol. Y com aquí es impossible dirigir-se á ningú que tingui una mica de mando no essent per escrit, sumissos y resignats, agafan ab la major ignocencia un plech de paper.

—¿Paper ordinari?—'ls diu compassivament una persona, práctica en aquesta mena d'enredos:—No li donarán curs. Ha de ser paper sellat.

—¿De quina classe?

—Sello onzé.

Se'n van vostés al primer estanch que al pas se troban, y demanan el full consabut.

—¿Un plech de paper del sello onzé?

—Si es servit: val una pesseta.

Ab el major cuydado, perque un full de paper que costa una pesseta no es cosa que 's pugui enmatxucar de qualsevol manera, se l'emportan vostés á casa, resolts á estendre la instancia després de sopar.

Pero l'home proposa... Després de sopar una visita 'ls destorba, y han de deixarho pel día següent. Al día següent els cau malalta una criatura, y no 's recordan de l'instancia ni del color del paper sellat. Dos días després han d'anar precipitadament á fora per un negoci de molta urgencia...

Resultat: que xano xano y sense donársen compte, els passen un parell de senmanas, completament olvidats del assumpto que 'ls va obligar á aumentar ab una pesseta els ingressos de la renda del timbre.

De prompte, un día torna á venirlos la cosa á la memoria.

—Caramba!.. Aquella instancia...

Y plens de la més candorosa bona fé buscan el paper sellat y sucen la ploma, disposant-se á omplir-lo, quan la mateixa compassiva persona que 'ls va guiar pera adquirirlo, té la bondat d'avisarlos que aquell full ja no serveix.

—¿No? ¿Per qué?

—Perque es del any passat.

—¡Ayay! ¿Que ho mudan aixó?

—Sí, senyor: aixís la ley ho preceptúa.

—Els sellos de correus no 'ls han cambiat pas...

—¡Ah! Pero 'l paper sellat sí.

—¿Es dir que ara haig de perdre una pesseta?

—No, home! Pórtil al canje.

—¿Qué es aixó del canje?

—Una operació senzillíssima. Agafa vosté aquest full de paper, el torna al estanch y allí, á cambi d'aquest, n'hi donarán un, del mateix preu, del any corrent.

—Menos mal, si es aixís. Veig qu' encare 'ls senyors del govern son més bona gent de lo que jo'm figurava.

Desitjant sortirne d'un cop, cridan á la criada.

—Tingui, vaji al estanch y digui que fassin el favor de canviarli aquest full de paper sellat... ¡No l'embruti, eh, que val un dineral!—

Al poch rato torna la minyona.

—Diu qu' ells no poden ferho aixó de canviar el paper, que no están autorisats.

MODISMES D' ACTUALITAT

Un qu' está gelat.

Un que tremola de fret.

Un que 'l fret el pela.

—¿Donchs qui es que ho está? ¿El rector de la parroquia?

—Diu que s' ha d' anar al estanch del cap de munt d' aquest carrer, allà al davant d' hont gira 'l tranvia.

Bueno: prenguis la molestia d' anarhi.

Surt per segona volta la criada, y á la mitj' hora compareix altra vegada ab el mateix full de paper.

—¿Cóm! ¿Tampoch es allí?

—Si que ho es; pero m' han dit que aixó no está en regla pel canje.

—¿Per qué? ¿Qué té?

—S' hi ha de posar el nom del interessat.

—¿Ah! Vinga. ¿Ahónt s' ha de posar?

—Aquí dalt, al costat del sello.—

Vostés ho fan, la minyona torna á baixar al carrer, y passada un' altra mitj' horetta la veuhen entrar al seu despaig, acompanyada encare del dítxós full.

—¿Bo! ¿Y ara qué? ¿Qué passa?

—Hi ha d' escriure las senyas del domicili: carrer, número y pis.

—¿Endavant! Posem'hi 'l domicili. Veyám si al últim me demanarán el retrato y la llicencia de quintas.—

Convensuts de que aquesta vegada ja no hi falta res, esperan tranquilament la tornada de la fatigada xicota, que, en efecte, apareix á entrada de fosch, suant com un camalich... pero sense haver cambiat el plech de paper.

—¿Diu qu' encare no está bé!—exclama la infelís, deixantse caure á la primera cadira que troba.

—¿Per quin motiu?

—Perque hi falta 'l número de la seva cédula, la classe y la fetxa en que la va anar á treure.—

Per paciència que tinguin enmagatzemada, aquí vostés l' acaban completament y 's posan á llensar á tort y á dret tota la bilis, tota la indignació, tots els disbarats que durant tres horas els han anat pujant á la boca.

Naturalment, ¿quí no pert els estreps davant d' una broma tan llarga com iniquament pesada?

El contrast no pot ser més violent. Per comprar el full de paper de sellat, no 's va necessitar cap empenyo. Qualsevol estanch va ser bó per despatxarlo. Vinga 'l plech, tingui la pesseta... y ja está tot arreglat.

En cambi, per lograr qu' en lloch d' aquell n' entreguin un altre, s' ha de buscar determinat estanch; s' ha de donar el nom; s' ha de manifestar en quin carré 's viu; s' ha d' especificar el número, el pis y la porta; s' ha de treure cédula; s' ha de contar al estanquer de quina classe es y quin dia s' ha anat á buscarla...

Créguinme els meus bondadosos lectors: ni que 'ls quedi una resma de paper sellat, no se sometin per res del món al torment del canje.

Per molt que hi perdin, encare hi guanyarán.

A. MARCH

Un «mosso» qu' esmena al «amo»

Havém tingut el gust de ensaborir, ensabonar y ensibornar al popular glosador mallorquí, el *Mosso Toni Pau Sanmartídeprovencals de so'n Bragueta*, poeta nascitur, com diu en Casellas, y pobre home també nascitur, á qui els companys de causa, en l' afany de descobrir un *Verdaguer* pera 'l seu us particular volían sacsejar d' aquí y d' allà, com al seu amo Toni Vicens, qui durant set días ha anat recitant versos del Círcol de San Lluch al Ateneu passant per tots els caus perdigotayres de Barcelona.

El nostre *Mosso* que no va sentirse posta de repent

¿DE QUÉ 'S DISFRESSARÁN?

D' arlequí.

D' Hospital.

De lloro mut.

De roch, de cartas.

De quinto.

D' oca.

(com aquell qui se sent una punxada al ull de poll, ó un flato) y que no ha après lo poch que sab escoltant als pares sermonayres, protesta de la *passegada* de que ha sigut víctima l' *Amo* y 's declara, en la *glosada* que reprodubím al peu d' aquestas ratllas, ferm enemich de Mossén Alcover no tan per sa qualitat de filólech estantís com per sas condicions d' humorista de mal género. Héus aquí la *glosada* de l' *Amo* ab comentaris del *Mosso*:

ESCOMESA A N' ELS PERDIGOTS

De Mallorca vaig partir,
del poble de Manacor;

A LA PLASSA DE LA UNIVERSITAT

fa temps desitjava jo
á Catalunya venir.
Havía sentit á dir
tantes coses de 'n Cambó
que vaig volgué una sessió
ab els perdigots tenir.

Jo vench (1) per veure lluir
dels vostros camps l'hermosura
y ensaborir la dolçura
del tracte catalá fi,
quan ab la mes gran finura
á un home li sabeu dir
brétol, lladre, y un sens fi
de mostruaris de cultura.

Vuy veure Montjuich brau,
caste l tan anomenat;
vuy veure vostra ciutat
ahont tont polents (2) campau;
vuy coneixe en Nicolau, (3)
l' Eminentíssim Prelat,
en Lerroux, en Trinitat, (4)
la Chelito y en Sempau.

També vench per parlarvós
del bon regionalisme,
perque trob (5) que 'l centralisme
es jou feixuch y penós;
qu eran temps molt mes millós
els que imperá el feudalisme
y el dret cuixal, (6) caciquisme
de Sant Jordi gloriós.

El món, de Deu ordenat,
en terres se divideix,
y cada una produix
lo que Deu li ha manat;
per xo voltros (7) segu-u blat
y noltros fem ensiamades
com també les sobressades
de tan gran celebritat.

S'ria gran ignorancia
qu' un conrador pretengués
aná á sembrar tarongers,
dins les valls de Groenlandia.
Com sería petulancia,
pel que hi fós un xich entés,
creure que aquest vers estés
ab deguda consonancia.

El temps qu' Espanya tenia
el maneig regional,
son poder nacional
per tot lo mon s' extenia.

(1) Vinch.—(2) Richs.—(3) El mestre.—(4) Monegal.—(5) Tro-
bo.—(6) De cuixa.—(7) Vosaltres.

—¿Qué hi ha aquí dintre?

—Hi fan un cementiri, per' enterrarhi las Bases de
Manresa.

¡Si ara aquell bon temps venía
y 'ns manessin desde dalt
S' Doménech y Abadal...
el pá, cóm s' abaixaría!

L' Espanya es desgavellada
des que se centralisá:
un vol peix, l' altre vol pá,
un rellu, (1) l' altre esclafado; (2)
l' un proposant l' arrendada. (3)
l' al' re aixecant hospitals... (4)
tots van darrera dels rals
fent patria regenerada.

Espanya regionalista
dels moros se rescatá,
dels inimichs triunjá
amb valentia may vista.
Mes ¡ay! que á la patria trista
aixó se li va acabá,
y un jorn vensuda 's trobá
per la purria lerrouxista.

El centralisme ha probat
de tenir estrangolada
la nostra llengo (5) estimada;
y es estat desmanyotat.
Y á fé que aixó hauría estat
per voltros mala pa-sada.
que llengua es, ¡mala negadal!
lo únich que us ha quedat.

Aquells qui son castellans
que parlin en castelá;
y noltros en catalá
y serém ben cataláns.
Pro, si venen negociants
de Castella per comprá,...

(1) Pá de barra.—(2) Coca.—(3) Dels consúms.—(4) De Sant
Pau.—(5) Llengua.

en sa llengo cal parlá
bo y tractantlos com germans.

*Amb ardent patriotisme
covrém y se farà bé
l' arbre que val mes que l' or
del nostre catalanisme.
Matém el lliberalisme
encenent l' oï ab passió,
fent versos de carreró
y fomentant el carlisme.*

TONI PAU SANMARTÍDEPROVENSALS

LLIBRES

AL TRAVÉS DE MIS NERVIOS (*Critica y Sátira*) por EMILIO BOBADILLA (*Fray Candi*).—Bonich títul; apropiat sobre tot. Bobadilla, mes conegut que per son nom per son pseudónim es un escriptor nerviós, vibrant, que com no pot menos, destina las vibracions de sos nervis á la premsa periódica. Com á bon *chroniqueur* viu de l'

actualitat, la sent, se l' apropia, y sab trasmétre-la real-sada per la forsa y la influencia del seu temperament. Per aixó las sevas crónicas son per tot arreu tan llegidas y celebradas.

Home dels nostres días, erudit, il·lustrat, y ab la mirada fita sempre endavant, no tracta un assumpto que no hi deixi la poderosa marca de la seva personalitat, aquell calor de convicció que s' encomana, aquellas palpita-cions reveladoras de la vida en tota sa potencia.

Pero aquesta mena de treballs destinats á las fullas volanderas de la premsa, viuhem poch: tant prompte s' han llegit solen olvidar-se. El de avuy desbanca y sepul-ta al de ahir... Y no obstant son dignes de conservar-se.

Coleccionarlos en un elegant volum, com acaba de ferho ab els de Fray Candi la casa de Henrich y O.^a, es obra meritoria y digna d' agrahiment, per lo mateix que constitueixen un aplech de impresions de la vida con-temporánea, que si pels vivents enclouhen un agra-dable conjunt de recorts formarán pels esdevenidors una base segura y no menos interessant d' estudi, pera fixar lo qu' en els temps actuals se pensa y se sent.

S' ha publicat el número 12 del *Resúmen Bibliográfico*,

corresponent al mes de desembre de 1903. Va acompanyat de un índex general y una elegant cuber-ta destinada a encuadernar la colecció del any passat.

Recordém als nostres lectors que l' *Resúmen Bibliográfico* es una curiosa ressenya catalogada de to-tas las obras, ja literarias, ja científicas que s' publi-can mensualment. Y aquest *Resúmen* que inte-ressa á tothom y als biblió-fils particularment se facilita gratis en la Lli-breria Espanyola, Ram-bla del Mij, 20, enviant-se á domicili á totes aque-lles personas que tinguin á bé solicitarho.

ALTRES LLIBRES RE-BUTS:

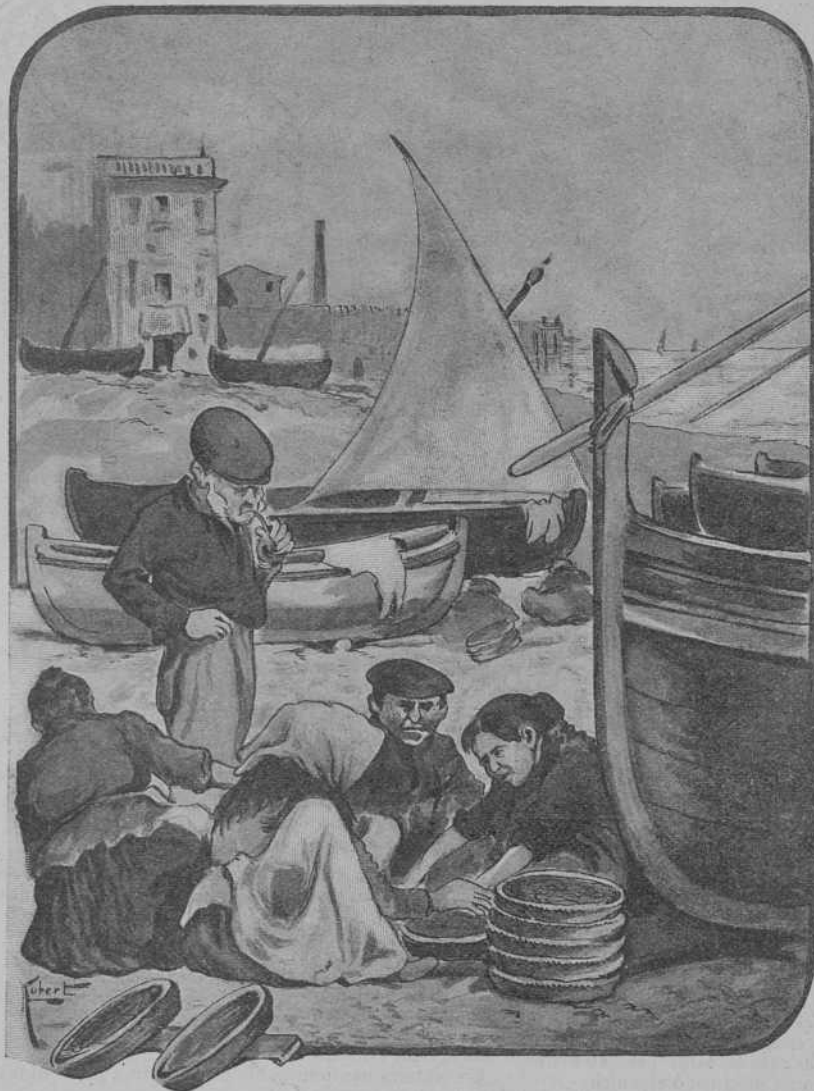
El Pato Silvestre.—Dra-ma en cinco actos de *E. Ibsen*.—Es una de las produccions mes característi-cas del celebrat dramaturg noruech, y forma part de la colecció *Teatro antiguo y moderno*.

∴ *El Teatro y el arte dramático de nuestro tiempo*.—Conferencia dada en una velada celebrada en el Teatro Lara, el 9 de enero de 1904 por *Felipe Cortiella*.—Apunta aspec-tos originals encare que algun tant exclusivistas, respecte al art escénich.

∴ *La Sardana*.—Com-posició poética de *B. Par-ramón y Castany*, premia-da en los últims Jochs Florals de Lo Escut empor-itá de la Bisbal.

RATA SABIA

GENT DE MAR

—¿Quán us declareu en huelga vosaltres?
—Desseguida que tinguém l' escudella á punt.

y las bromas y las pullas
que punxavan com agullas
van punxá 'l clatell d' algú.

Se va moure tan xibarri
cap al barri—de Palau,
qu' un xicot que s' ho escoltava
de vermell y groch qu' estava
va quedarse vert y blau.

També aquí va encomenarse
d' esbravarse—el ferm desitj,
y entre tronxos y gatzara
ja empaytaren algun frare
prop de la Rambla del Mitj.

De primer moment semblava
qu' alló anava—á fer furor,
y per tot arreu se veyan
pessimistas que ja creyan
arribat el Thermidor.

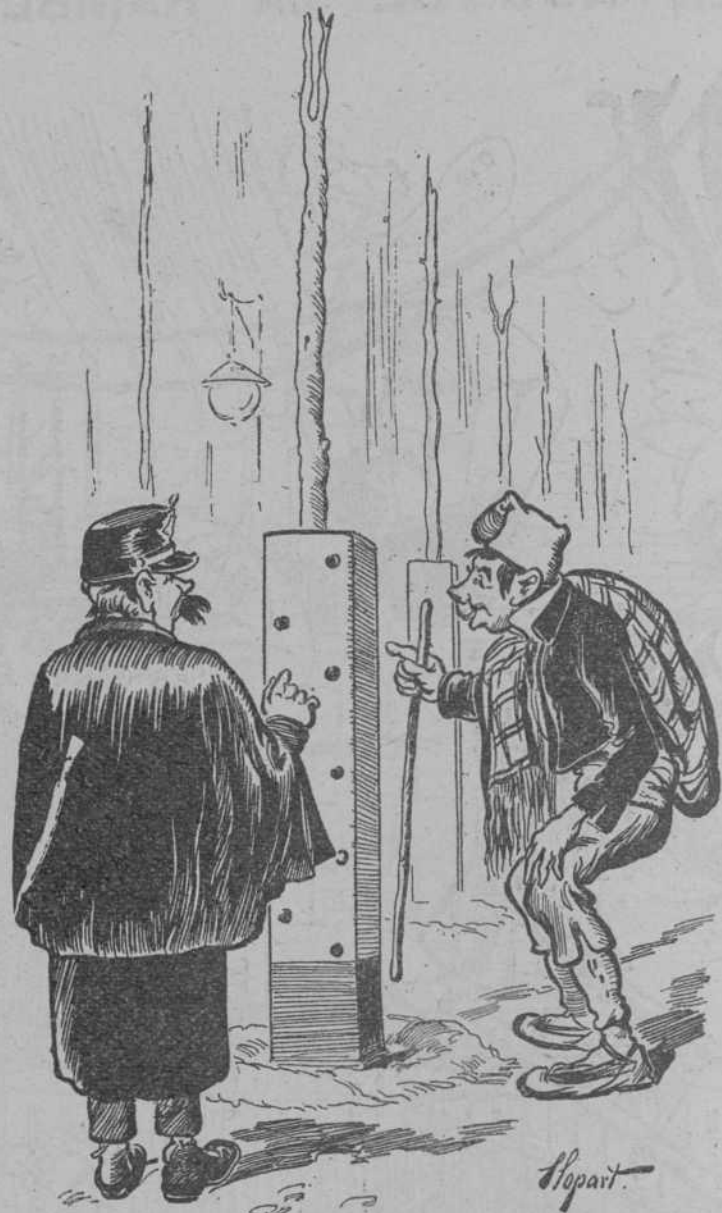
Pro ara ja tothom sospita
que algú excita—al desgavell
prenent peu d' aquest tiberi,
per fer caure 'l ministeri
y en son lloch posars' bi ell.

Per lo que á nosaltres toca
de ben poca—utilitat
ha sigut tanta bullanga;
menos mal, y encare ganga
que no 'ns hagin enredat.

Ja 'ns ne sobran de tragerias
y miserias—y bullits.
Som el *trust* de la desditxa;
desde senmanas y mitxa
crech qu' estém tots malehits.

Sembla que per malebirnos
vagin dirnos:—¡Sols tingueu

CURIOSITAT

—¿Qu' es aixó, sinyor guardia?
—Eso es un árbol que ahora ha entrat en caixa.

UN QUE VIU EN BAIXOS

Ha plogut mes de la regla,
y en aquest cas, ja se sab,
l' home s' ha de posá al payro
fins que passi la *humitat*.

regidors que moguin guerra,
y per mar tant com per terra
plens de *huelgas* us vejeu!

La maledicció terrible
te possible—introduc ió.
Per desgracia, al Consistori,
hi há mes guerra y mes desori
qu' entre Rusia y el Japó.

Y de vagas... ¡malvinatje!
quina ratxa—que 'n passém...
Subterránas y terrestres,
y marítimas y eqüestres;
fins d' aéreas ne veurém.

Ja tením ventura immensa
que la prensa—s' ha imposat
procurarnos per la vida;
y així y tot, desagrahida
molta gent l' ha criticat.

Jo l' alabo, donchs entre ella
y el trapella del govern,
ens han dat una tungada
d' *escudella* rescalfada
feta ab *bisbe* sempitern.

PEP LLAUNÉ

ESQUELLOTS

Hem rebut la següent comunicació:

«COMISSIÓ DEL MONUMENT AL DR. ROBERT.—BARCELONA.

»Honorable senyor: Aquesta Comissió té l' honor de convidarvos al acte de la inauguració oficial de las obras

del Monument al Doctor Robert que deu aixecarse á la plaça de la Universitat.

»Dit acte tindrà lloch á dos quarts de dotze del matí del diumenge, dia 31, esperant que l' honraréu ab vostra assistència ó ab una representació del periódich que tant dignament dirigiu.

»Deu vos quart molts anys.—Barcelona 21 Janer de 1904.—El President, *Albert Rusiñol*.—El Secretari, *El Marqués d' Alfarràs*.

»Sr. Director de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.»

Debers de cortesia ens obligan á agrahir com agrahim l' atenció de que hem sigut objecte.

Mes una vegada aixó consignat, hem de manifestar ab la franquesa que 'ns caracteriza, que 'ns honorariam assistint al acte si 'l monument quina pedra (no la primera, perque á horas d' ara n' hi ha ja moltes de posadas) se ya á colocar diumenje fos dedicat única y exclussivament al Doctor Robert, sense involucrar cap altra idea que la de honrar al sabi y al patrió.

Pero com els duptes que tenim sobre 'l particular y qu' exposarem en nostre passat número ningú 'ls ha desvanescut fins ara, privats ens veyém de correspondre á l' atenta invitació.

Som enemichs dels cops de fals y sabém veure 'ls *cops en fals*.

No sé si algún dimoni s' haurá trencat la cama ó qué.

Dilluns *La Perdiu* publicava un article titulat *Tolerancia*, encomiant aquesta virtut qu' ella fins ara no ha conegut ni per las cubertas. Y cuidado que l' article termina ab las següents textuales paraulas:

«...sobre tot nosaltres, els catalanistas, els que treballém pera'l renaixement integral del poble catalá, som els que hem de procurar, ab més decissió y empenyo, demostrar prácticament, ab l'exemple, que l'entussiasme per las propias conviccions no exclueix el respecte á las conviccions dels altres, que l'esfors pera conseguir el triomf d'un ideal no és incompatible ni está renyit ab la tolerancia.»

Diguin vostés mateixos si 'l periódich que més s' ha distingit per sas campanyas insolents y difamatorias, al escriure aquestas ratllas, se burla d' ell mateix ó de sos habituals lectors.

Lo qu' es nosaltres, ab franquesa, no ho acabém d' entendre.

Aixó el dilluns.

El dimars sortia ab un altre article, encomiant las ventatjes de l' educació.

Tolerancia y educació... y educació complerta, es á dir fins *bona educació*.

¿Será possible que per obra de miracle las *Perdius faisandées* puguin tornarse *frescas*?

Al amich Maristany (Pere Grau) li han penjat la gran creu de D. Alfonso XII.

Com siga que 's mereix alguna cosa més

SEGADORS

—¿Diu que la gloria legitima va á Madrid?

—Sí; pero no hi va per enrahonar: hi va per aniquilar al Govern... ab una mirada de las sevas.

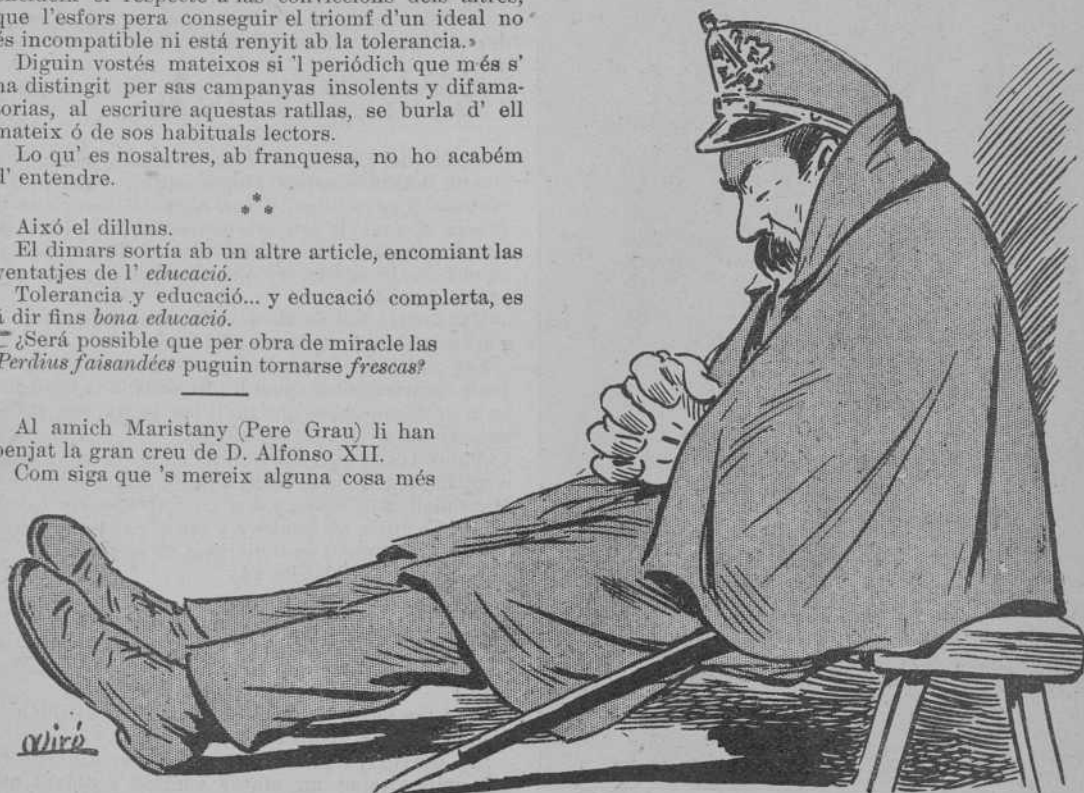
pels bons serveys que ve prestant á l' ensenyansa, 'ns dol que l' hajin tractat com á un poeta Grilo qualsevol, á qui també li han concedida en la mateixa fornada.

Las creus se posan sobre las sepulturas. Y tractantse de 'n Grilo s' hi podria afegir el següent epitafi:

«¡Oh Grilo, que del descans eternament participis, y no 'ns amohinis més, pró may més ab els teus ripis.»

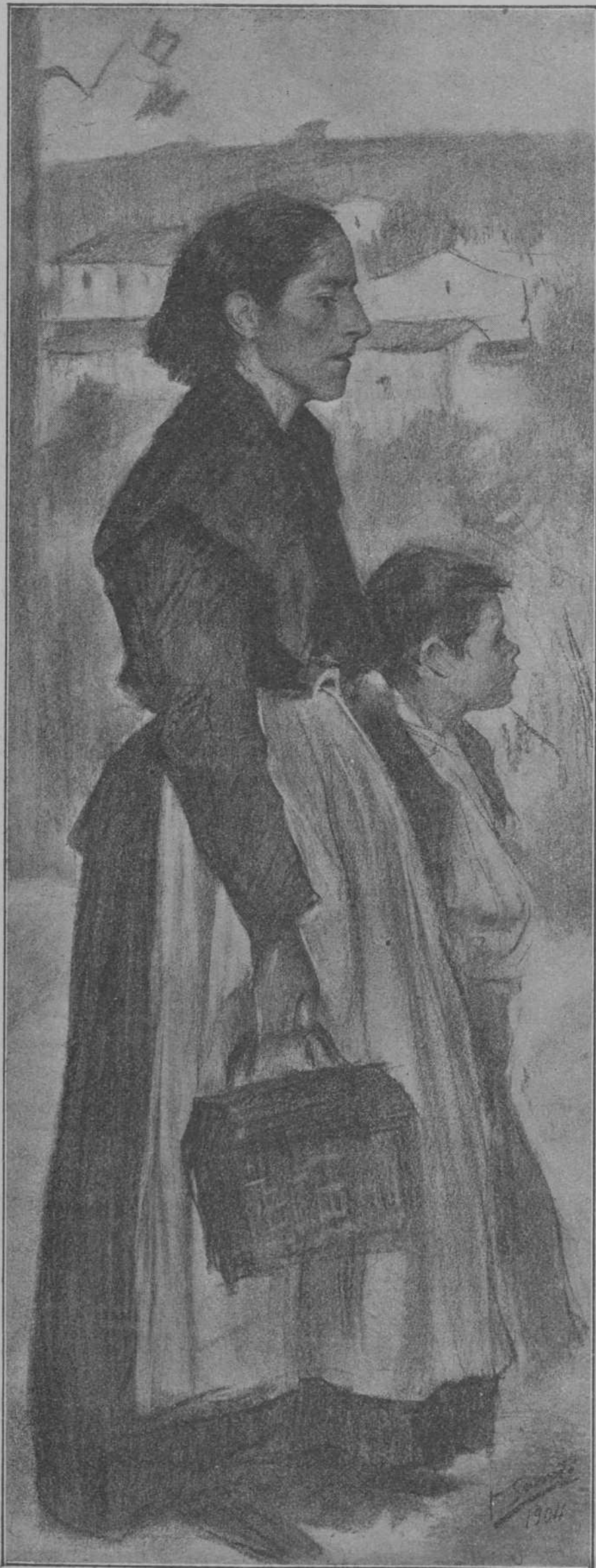
En cambi, en Maristany es digne de viure molts

¡DORMINT!

Un ángel custodi de Barcelona.

TIPOS DE LA TERRA

Portant el dinar al home.

anys y de presidir un gran número de Congressos pedagógichs.

* * *

Y á propòsit de nostre bon amich.

Ignoro ab quin fonament, un periòdich dona la següent noticia:

«Unos amigos, socios de un aristocrático *Círculo* no muy lejos del Liceo, nos dicen:

«Sabemos que se han remitido á Roma 30,000 pesetas en pago de un marquesado que se ha de conceder en breve á un exportador de vinos y que desempeña, además, un cargo de importancia.

»¿Sabe algo de esto don Pedro G. Maristany?»

¡Qué volen que 'ls hi diguém! Lo qu' es aquesta no passa, y encare que 'ns ho jurin no ho creurém!..

Sobre tot, lo del envió de las 30 mil pesetas á Roma.

En tot cas, el simpátich *Pere Grau* (nom de una marca que val tant ó més que un *marquesat*) no las hi enviaría en metálich, sino en ví de dir missa.

Ne té d' aquell que 'ls àngels hi ballan.

Un curios epissodi del siti de Barcelona en 1714, que 'ns conta 'l Sr. Aguiló en las columnas de *La Renaixensa*:

«Per motius que no havém d'explicar aquí, presentá sa dimissió de general en quefe lo Sr. Villarreal, militar pundonorós y de quina conducta estavan satisfets la majoría dels elements de valúa ab que la ciutat comptava. Dolorosamente impresionat lo Consell, com ho feu aixís constar en acta, prengué entre altres acorts, lo de mantenir secreta sa dimissió y de nomenar en son lloch generalíssima á la Verge de la Mercé, á qui en las primerías del siti havían portat ab tot honor á la Seu y li havían dirigit los Concellers de Barcelona, á 23 de Juliol del 1713 un Memorial imprés que ara tinch devant dels ulls, recomanantli remey pera sa situació que certament tenían per afflictiva.»

De poch els hi va valguer als concellers acudir á una táctica tan original. Barcelona va caure en poder dels sitiadors. La generalíssima va ser derrotada.

¡Y encare voldrán els companys de causa que se li dediquin festas, á costa de la Pubilla!

En Miquel Gasset, mort la senmana passada, sigué un dels més actius empressaris de teatro. Durant molts anys tingué á son càrrech l' empresa de *Romea*. Era en els primers temps del *Teatro Catalá*. Fou ell además qui feu construir el *Teatro Español* en el Passeig de Gracia, que desaparequé devorat per un incendi.

Més tart se ficá en altra classe de negocis, y segóns sembla, no sigué tan afortunat.

Era molt actiu y resolt. Una de las sevas expresions características quan li proposavan la representació de alguna obra que no li fes pesa, era aquesta:—*No ma sirva... no ma sirva!*..

¡Pobre Gasset! Al últim ha hagut de anar á fer companyía á la Paca Soler, á la Pi, á la Vilches, á la Mirambell, á la Mena, y á n' en Parreño, en Llimona, en Cazurro, en Fontova y tants y tants més que sigueren ornament de la naixent escena catalana.

El temps no passa en vá.

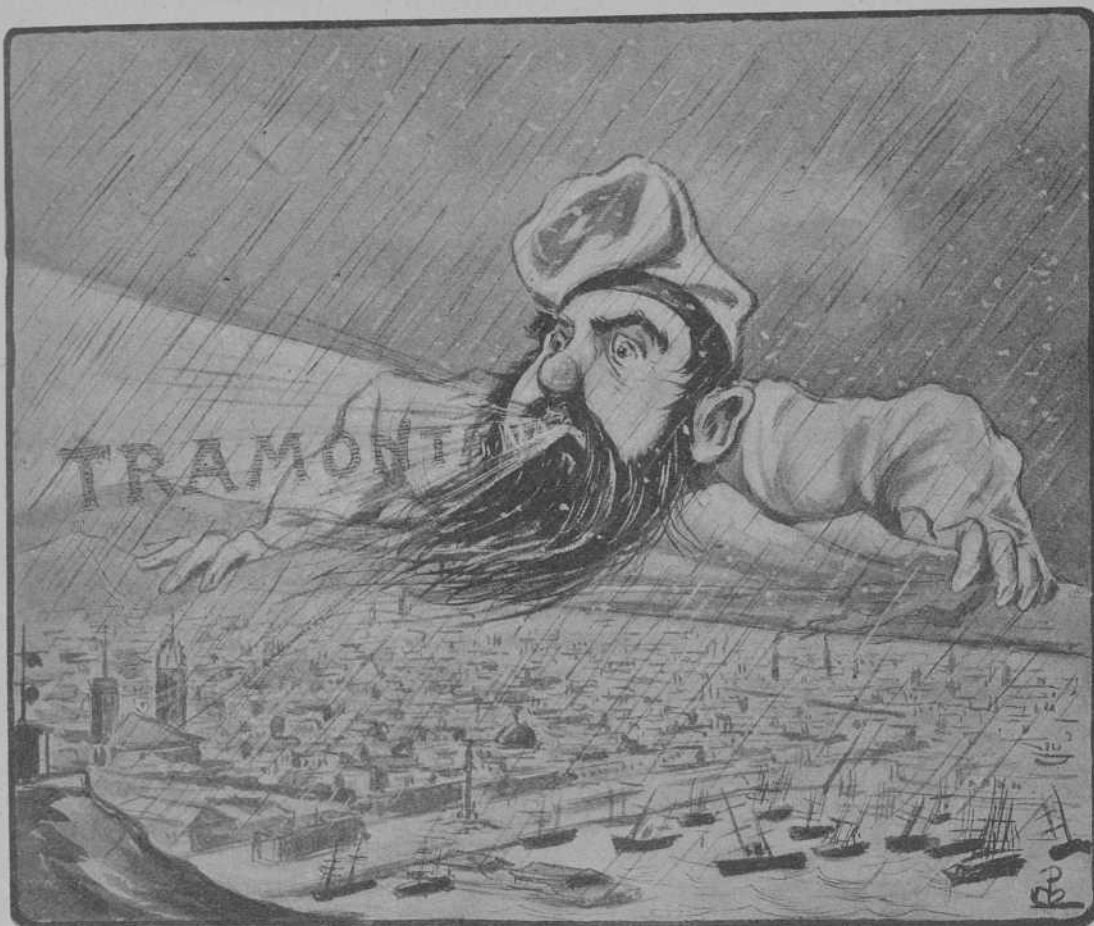
Llegeixo:

«*Le Gaulois* dice que el Papa ha encomendado la pintura de su retrato al joven artista francés Walhein.»

Pero ¿no havíam quedat que 'l nostre Utrillo n' hi havia fet un de insuperable?

¡Ay Senyor! ¡Y qué cert es alló que diuhen: Es més aviat atrapat un pintor vanitós y dolent, que un coix!

BUFANT

Quan vé aquesta manxa - á bufar de franch,
de pols no 'ns en queda... - Lo que queda es fanch.

La Casa de Correus se n' ha de anar de la Plassa del Bonsuccés perque l' amo del edifici li ha donat el despidó. Y s' traslladará á la Plassa de Urquinaona, en un' altra casa particular.

Aixís está un dels serveys públichs més importants á Barcelona, el primer centre industrial y mercantil de la Península.

A Fransa, á Suïssa, á Inglaterra, á Alemanya, el poble més petit té una magnífica casa de correus.

En la primera ciutat d' Espanya el correu va á lloguer.

Ja s' ha publicat el cartell dels Jochs Florals, ab sos tres premis ordinaris de costúm y alguns d' extraordinaris, en sa major part de caràcter religiós.

Y s' comprén que 'n siguin, dat el caràcter de sos ofertors, bisbes els uns y 'ls altres aspirants á la mitra. Més que florals, son ja uns jochs episcopals.

No hi falta sino un premi humorístich, com per exemple:

«Un bisbe de tres carniceras al poeta bucòlich que cantí millor las excelencias y exquisitats de la carn del inseparable company de Sant Antoni, adobada y preparada al estil de la terra catalana.»

De aquest premi á lo menos se 'n podria tirar un bon tros á l' olla.

Aquí vá un modelo de comunicacions. Redactada

per un guardia municipal els *reporters* pogueren recullirla en la taula de la Comandancia:

«A las cuatro y media de esta tarde meda conocimiento el Gñia Matio Garcia de h'aber sido auxiliada en sudomicilio por el Medico del Dispensario de Gracia Sr. Duran, una mujer llamáse Julia Humbria Pons de 26 as. Zortera habitante Riera San Miguel número 52 l.º 1.º por presentar sintomas objetivos y sugestivos de haber bevido una sustancia caustica, y de pronostico (Grave), el echó ocurrió en su propio domicilio por la mesma tiene parte el Juzgado y Fiscal.»

¡Vels'hi aquí un guardia *mu* sugestivo, *mu* objetivo, *mu* sustancioso... y sobre tot *mu* cáustico!

Llegeixo en un periódich extranger, que al remoures els llibres de la biblioteca particular del difunt Papa Lleó XIII, van comensar á sortir bitllets de banch d' entre 'ls fulls de molts d' ells.

Y un cop reunits, resultá que no n' hi havia dos de iguals. En cambi se n' hi contavan de tots els païssos, valors y emissions. Lo qual fa creure que aixís com hi ha qui s' dedica á fer coleccions de sellos de correu, el pobre presoner del Vaticá s' entretenia fent colecció de aquellas devotas estampetas.

No hi ha que dir ab tot aixó si 'ls llibres de la biblioteca particular de Lleó XIII *tenían interés!*...

ELS REGIONALISTAS Á LA CASA GRAN

—Nosaltres no volém cap càrrech: volém ser ulls, ulls, tot ulls!

«GENT DE BÉ»

—¿Qué pensa fer vosté ab aixó del monument?
—Lo de costum: portarhi un ciri, com cada any.

En un restaurant, un comensal demana pá per quinta vegada.

El camarer li diu:

—Dispensi, per vosté s' ha acabat.

—¿Qué vol dir?

—Que ja estich cansat de portarn'hi: d' altra manera al amo l' hi eixirían els comptes al revés.

—¿Y á mí que m' explica? Miri que diu la llista: «Pan á discreción.»

—A discreció, sí, senyor; pero es que vosté 'l de mana á indiscreció.

XARADAS

I

Voto en contra dels que diuen
que 'l fer *primera-segona*
es un treball com els altres;
per *dos* la opinió no es lógica,
puig que si alguna vegada
n' he fet ab un jorn vuyt horas
prima-quarta endemá 'm trobo
fet un ninot... sense molas.
Si m' objectan que 'l que *prima*
dos-tres d' ofici, que 'n cobra
de dur recados ó... etcetra
de l' un poble al altre poble
s' hi cansa poch, diré *bravo*,
l' has endavinada, tócala,
pro per mí, si val l' exemple
es feyna molt carregosa
fé una *tot* extraordinaria
d' aquellas que 'ls peus *estovan*,

J. COSTA POMÉS

II

La *primera* n' es vocal
una nota la *segona*,
ters-inversa vegetal
y el *total* part de persona.

F. VIRGILI R.

TRENCA-CLOSCAS

D.ª ELISA LLORET

Formar ab aquestas lletras el títul de una comedia catalana.

A. CARARACH

GEROGLÍFICH

PR		PR
E	E	E
O	O	O
A	L	A
	A	
	P	R
E	E	E
O	O	O

F. JOANET

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Anuncis

Ultimas novedades

MI REBELDIA

POR RICARDO BURGUETE

La filosofía de la guerra. La revolución de los ejércitos. Estudios sobre el valor. El miedo. Educación de la voluntad. Inutilidad de nuestras organizaciones militares. Ensayo de filosofía de la guerra en la Historia de los pueblos (Egipcios y Hebreos). Mi tramontana. El libro inseparable del soldado. Algunas máxi-

mas y reflexiones militares en olvido. Conclusiones de un rebelde.

Un tomo en 8.º, Ptas. 3'50

PIO BAROYA

LA LUCHA POR LA VIDA

LA BUSCA

NOVELA

Ptas. 3'50

MUJERES

DE

RAZA LATINA

POR

CONCEPCIÓN GIMENO DE FLAQUER

Ptas. 3

LLIBRE DELS POETAS

PER

Josehp Carner

Ptas. 3

OBRAS COMPLETAS

DE

EUSEBIO BLASCO

Tomo 4.º

Ptas. 3'50

NOTAS COLONIALES

POR ARTURO AMBLARD

Un tomo en 8.º mayor, Ptas. 4

Colección Diamante

- TOMO 89 -

AIRE Y LUZ

POR

EDMUNDO DE AMICIS

Ptas. 0'50

Sota la parra

PER

C. GUMÁ

Preu: 2 rals

JARDINS D' ESPANYA

PER SANTIAGO RUSIÑOL

Ptas. 40

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de porta. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certifiat Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

PRENENT L' APERITIU

—¿Ja ha vingut la gana, Conxa?
—Sí: ara no més falta que vingui 'l dinar.